

بررسی عملکرد سیستم هوادهی گسترده در تصفیه فاضلاب بیمارستانی و تعیین ضرایب سینتیکی آن - مطالعه موردی: تصفیه خانه فاضلاب بیمارستان قدس سنندج

مقداد پیر صاحب^۱

عبداله درگاهی^۲

علی اکبر زینتی زاده^۳

راضیه خاموطیان^۴

مژگان مشیرپناهی^{۴*}

m.moshpanahi@gmail.com

حافظ گلستانی^۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۷/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۵/۲۳

چکیده

زمینه و هدف: مهم ترین عوامل مؤثر بر کارایی فرآیندهای بیولوژیکی تصفیه فاضلاب انتخاب مناسب عوامل بیوسینتیکی می باشد. لذا هدف از این مطالعه بررسی عملکرد فرایند بیولوژیکی سیستم لجن فعال در تصفیه فاضلاب بیمارستان قدس شهر سنندج و تعیین ضرایب سینتیکی آن می باشد.

روش بررسی: این تحقیق از نوع توصیفی مقطعی بوده که در سال ۱۳۹۰ به مدت ۳ ماه به طول انجامید. در این پژوهش از فاضلاب خام، حوض هوادهی، پساب خروجی ثانویه و لجن برگشتی جمعاً ۱۰۰ نمونه برداشت شد و در هریک از نمونه های مذکور، پارامترهای COD، MLSS، TSS، VSS، دی فاضلاب ورودی و F/M به طور روزانه و BOD5 بصورت هفته ای ۲ بار اندازه گیری شد. همچنین ضرایب سینتیکی μ_{max} ، Y، Kd، Ks و K با استفاده از معادلات مربوطه محاسبه گردید.

یافته ها: نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که میانگین BOD5، COD، TSS در پساب خروجی $39 \pm 11/9$ ، $39 \pm 23/6$ و $102 \pm 23/6$ و 53 ± 30 میلیگرم در لیتر حاصل شد و میانگین ضرایب سینتیکی K، Y، Ks، Kd و μ_{max} به ترتیب $0/14 \pm 2/39$ ، $0/97 \pm 36/7$ ، $0/28 \pm 1/188$ ، $0/01 \pm 0/04$ و $0/17 \pm 0/39$ بدست آمد.

نتیجه گیری: به طور کلی کارایی سیستم لجن فعال با توجه به هدف اصلی (تعیین ضرایب سینتیکی) نامناسب ارزیابی شد.

واژه های کلیدی: لجن فعال، فرآیند هوادهی گسترده، ضرایب سینتیکی، فاضلاب بیمارستانی، سنندج.

- ۱- استاد گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
- ۲- دکترای تخصصی مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.
- ۳- دانشیار گروه مهندسی عمران محیط زیست، دانشکده شیمی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
- ۴* - (مسوول مکاتبات): دانش آموخته کارشناسی ارشد مهندسی آب و فاضلاب، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
- ۵- دانش آموخته کارشناسی ارشد مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.

Evaluating the performance of extended aeration process in treatment of hospital wastewater and determining its kinetic coefficients- Case study: Wastewater Treatment Plant of Quds Hospital in Sanandaj

Meghdad Pirsahab ¹

Abdollah Dargahi ²

AliAkbar Zinatizadeh ³

Razieh Khamutian ⁴

Mojgan Mashirpanahi ^{4*}

m.moshirpanahi@gmail.com

Hafez Golestanifar ⁵

Abstract

Background and Objective: The most effective issues in biological processes of wastewater treatment are appropriate selection of bio-kinetics issues. Therefore, the goal of this study is to review the operation, to determine the kinetics parameters and to model the biological process of the activated sludge unit of Quds hospitals wastewater treatment plant in Sanandaj, Iran.

Method: This research is a descriptive sectional one which is conducted in the laboratory of Sanandaj wastewater treatment plant during 3 months in the 2011. As a result, a total of 100 samples were taken from raw wastewater, pond aeration, secondary effluent sludge and returned sludge. In each sample, COD, MLSS, TSS, VSS, discharge of raw sewage, F/M (on a daily basis), and BOD₅ (two times a week) were measured.

Findings: The results from this study showed that the mean BOD₅, COD, TSS in the secondary effluent were 39±11.9, 102±23.6 and 53±30 mg/l, respectively, and the mean of kinetics parameters of K, K_s, Y, K_d, and μ_{max} were 2.39±0.14, 36.7±5.97, 0.188±0.028, 0.04±0.01 and 0.39±0.017 respectively.

Conclusion: Considering the intended goal (determination of kinetic coefficients) the overall efficiency of the activated sludge system was obtained to be inappropriate.

Keywords: Activated sludge, Extended aeration process, Kinetic coefficients, Hospital wastewater, Sananda.

1-Professor of Environmental Health Engineering, Faculty of Public Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

2- PhD in Environmental Health Engineering, Faculty of Health, Hamedan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

3 -Associate Professor of Environmental Engineering, Faculty of Chemistry, Razi University, Kermanshah, Iran.

4-MSc Graduate in Water and Wastewater Engineering, Faculty of Public Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran. **(Corresponding Author)*

5- MSc Graduate of Environmental Health Engineering, Faculty of Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

مقدمه

متداولترین فرایند رشد معلق برای تصفیه فاضلاب شهری، فرایند لجن فعال می باشد که در سال ۱۹۱۳ در ایستگاه تحقیقاتی لاورنس در ماساچوست به وسیله کلارک و گک ایجاد و توسعه یافت (۱). دلیل نامگذاری آن این است که چون جرم فعال میکروارگانیزم هایی را تولید می کند که قابلیت تثبیت کردن مواد زائد را تحت شرایط هوایی دارد. در حوض هوادهی زمان تماس برای اختلاط و هوادهی فاضلاب ورودی در یک سوسپانسیون میکروبی فراهم می شود که معمولاً جامدات معلق مایع مخلوط^۱ یا جامدات معلق فرار مایع مخلوط^۲ نامیده می شود. برای اختلاط و انتقال اکسیژن به فرایند از تجهیزات مکانیکی استفاده می شود، سپس مایع مخلوط به یک زلال ساز انتقال می یابد که در حضور ارگانیزم های زنده، لجن فعال نامیده میشود که برای تداوم تجزیه زیستی مواد آلی فاضلاب ورودی به حوضچه هوادهی برگشت داده می شود، بخشی از این جامدات تغلیظ شده حین تولید جرم سلولی زیاد، ممکن است در طول فرایند همراه با جامدات غیرقابل تجزیه در فاضلاب ورودی تجمع یابند و به صورت روزانه یا دوره ای حذف می شوند (۲). در طی تصفیه ی بیولوژیکی برای کنترل مؤثر رشد و توازن مناسب توده ی زیستی در سیستم، آگاهی و درک روشنی از سینتیک های سرعت رشد میکروبی، سرعت مصرف سوپسترا (ماده ی آلی یا غذا)، سوپسترا یا نوترینت های محدود کننده ای که بر رشد سلول ها تاثیر می گذارند و سرعت مرگ میکروارگانیزم ها (تجزیه خودخوری) در سیستم ضرورت دارد. ثابت های تناسب که معادله های سینتیکی سرعت های مذکور بدست آورده می شوند ضریب های سینتیک زیستی یا ثابت های رشد نامیده میشوند (۱). مهمترین عوامل مؤثر بر کارایی فرآیندهای بیولوژیکی تصفیه فاضلاب انتخاب مناسب عوامل بیوسینتیکی بوده است (۳). مطالعات مختلفی در نقاط مختلف جهان در ارتباط با تعیین ضرایب سینتیکی صورت گرفته است که میزان ضرایب مذکور را با توجه به نوع فاضلاب، شرایط آب و هوایی، دما و غیره مشخص کرده اند (۳-۵). تعیین پارامترهای بیوسینتیکی تصفیه فاضلاب کمک شایانی در طراحی دقیق تصفیه خانه های فاضلاب و بررسی عملکرد آنها خواهد نمود و

به دلیل عدم وجود ضرایب سینتیکی واقعی بومی خصوصاً در تصفیه بیولوژیکی سیستم لجن فعال، استفاده از داده های سایر کشورها، لزوم دستیابی به این داده ها بر اساس شرایط محیطی ضرورت تام می یابد (۵). علاوه بر آن جهت برطرف کردن نگرانی های زیست محیطی، پساب خروجی تصفیه خانه باید بطور مداوم از نظر پارامترهایی مانند COD, BOD, TSS, pH و DO مورد ارزیابی قرار گیرد (۶-۷). لذا هدف از این مطالعه بررسی عملکرد تصفیه خانه در پارامترهای و تعیین ضرایب سینتیکی k (حداکثر سرعت ویژه مصرف ماده غذایی)، Y (ضریب بازدهی)، K_d (ثابت سرعت تجزیه خود تخریبی)، μ_{max} (ثابت حداکثر سرعت رشد ویژه)، K_s (ثابت اشباع) فرایند بیولوژیکی واحد لجن فعال تصفیه خانه فاضلاب بیمارستان قدس سنندج می باشد.

روش بررسی

این مطالعه از نوع توصیفی - مقطعی می باشد که در واحد آزمایشگاه تصفیه خانه فاضلاب شهر سنندج در سال ۱۳۹۰ طی مدت ۳ ماه (فصل پاییز) به انجام رسید. در این پژوهش از فاضلاب خام، حوض هوادهی، پساب خروجی ثانویه و لجن برگشتی جمعاً ۳۰ نمونه برداشت شد و اقدام به اندازه گیری پارامترهای COD, BOD₅, TSS, VSS شد و ۱۰ نمونه از حوض هوادهی و لجن برگشتی جهت اندازه گیری پارامترهای MLVSS و MLSS برداشت شد. کلیه شرایط نمونه برداری و انجام آزمایشات بر اساس آخرین روش ارائه شده در کتاب استاندارد متد انجام گردید. همچنین برای تعیین ضرایب سینتیکی μ_{max} , K_d , Y , K_s و K در واحد بیولوژیکی از مدل اصلاح شده مونود استفاده گردید (۸) و در نهایت با استفاده از معادلات مربوطه در این زمینه و رسم نمودار های لازم، ضرایب سنتیکی واحد لجن فعال مذکور محاسبه شد. ضمناً کلیه شرایط نمونه برداری و انجام آزمایشات، طبق روش استاندارد آزمایش های آب و فاضلاب انجام پذیرفت (۹).

تصفیه خانه فاضلاب بیمارستان قدس سنندج بطور متوسط ۵۷ مترمکعب فاضلاب را به صورت تصفیه لجن برگشتی از نوع گسترده تصفیه می کند. این تصفیه خانه دارای آشغالگیر، دانه گیر، تانک ته نشینی اولیه، واحد هوادهی، واحد تانک ته نشینی ثانویه، واحد حوضچه تماس کلر، واحد تلمبه خانه لجن

1-Mixed liquid suspended solid

2-Mixed liquid volatile suspended solid

طبق معادله خطی $YU - K_d = \frac{1}{\theta}$ با ترسیم نمودار عکس

زمان ماند سلولی ($\frac{1}{\theta_c}$)، سرعت رشد ویژه (در برابر سرعت

مصرف ماده غذایی (U)، شیب خط حاصل برابر با Y ضریب بازدهی سلولی) و عرض از مبدا آن برابر با K_d - (ضریب خود تخریبی) خواهد بود.

روش تعیین μ_{max} و Y_{obs}

پس از تعیین Y و K طبق روش مذکور، ثابت حداکثر رشد ویژه (μ_{max}) از رابطه زیر قابل محاسبه است

$$\mu_{max} = K.Y$$

نتایج

نتایج حاصل از این مطالعه در جداول ۴-۱ و نمودارهای ۷-۱ ارائه شده است. در جدول شماره ۱، میانگین COD, BOD5 و TSS فاضلاب خام و پساب خروجی نهایی و در جدول شماره ۲، مقادیر پارامترهای مورد استفاده جهت تعیین ضرایب بیوسینتیک در جریان های مختلف، در جدول شماره ۳، پارامترهای سینتیک بدست آمده در جریان های متوسط، حداکثر و حداقل جریان در مدل مونود و در جدول شماره ۴، میزان MLSS، تانک هوادهی و لجن برگشتی در جریان های مختلف ارائه شده است. نمودار ۱، میانگین حذف پارامترهای مورد مطالعه در جریان های مختلف، نمودارهای ۲، ۴ و ۶، رگرسیون بین $1/S$ و $X\theta/S_0 - S$ برای تعیین K و K_s و نمودارهای ۳، ۵ و ۷، رگرسیون خطی بین $1/\theta$ و $S_0 - S/X\theta$ برای تعیین K_d و Y واحد بیولوژیکی تصفیه خانه فاضلاب بیمارستان سنندج در جریان های مختلف را نشان می دهد.

برگشتی می باشد. در شکل ۱ دیاگرامی از محل های نمونه برداری ترسیم شده است.

تجزیه و تحلیل داده های ضرایب سینتیک

برای تعیین ضرایب سینتیک در واحد بیولوژیکی از مدل اصلاح شده مونود استفاده شد. معادله مورد استفاده در این مطالعه به صورت زیر بدست آمد. (۱۰)

$$r_{su} = -\frac{KXS}{K_s + S} = \frac{-S_0 - S}{\theta} \quad \text{معادله ۱:}$$

با تقسیم معادله ۱ بر X معادله زیر بدست می آید:

$$\frac{KS}{K_s + S} = \frac{S_0 - S}{\theta X} \quad \text{معادله ۲:}$$

معادله ۳ با معکوس نمودن معادله ۲ بدست آمد:

$$\frac{X\theta}{S_0 - S} = \frac{K}{\mu S} + \frac{1}{K} \quad \text{معادله ۳:}$$

محاسبه ثابت اشباع ماده غذایی (K_s) و حداکثر سرعت ویژه مصرف ماده غذایی (K)

بعد از تعیین مقدار ماده آلی غیرقابل تجزیه بیولوژیکی در خروجی سیستم، این مقدار از کل COD محلول خروجی کسر و حاصل به عنوان ماده غذایی قابل تجزیه بیولوژیکی محلول در خروجی سیستم منظور می شود.

طبق معادله خطی ۳ با ترسیم نمودار عکس مصرف ماده غذایی ($\frac{1}{U} = \frac{X\theta}{S_0 - S_e}$) در برابر عکس ماده غذایی قابل

تجزیه بیولوژیکی محلول خروجی ($\frac{1}{S_e}$) ضرایب K و K_s قابل

محاسبه است.

محاسبه ضریب بازدهی (Y) و ثابت سرعت خودتخریبی

(K_d)

جدول ۱- میانگین غلظت BOD5، COD، TSS و TP در ورودی و خروجی در دبی های مختلف

Table 1- Average concentration of BOD5, COD, TSS and TP at the inlet and outlet at Different flows.

TP		VSS		TSS (mg/l)		BOD5 (mg/l)		COD (mg/l)		پارامتر جریان
خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	
۶/۰۳۷/۱	۵/۰۳۸/۴	۳۵۴۸/۵۷	۱۲۱/۱۳۳/۱۵۱	۴۰/۱۳۳/۱۳۴	۱۴۱/۱۳۳/۱۳۴	۴۰/۱۳۳/۱۳۴	۱۴۱/۱۳۳/۱۳۴	۹۷/۲۱۱/۱۱۵	۲۰۳/۲۵۷/۸۵	دبی حداکثر
۷/۱۳۸/۸	۸۷/۰۳۶/۶	۳۷۱۳/۱۶۲	۷۳/۱۳۳/۱۳۷	۳۰/۱۳۳/۱۳۴	۱۲۱/۱۳۳/۱۳۴	۳۰/۱۳۳/۱۳۴	۱۲۱/۱۳۳/۱۳۴	۹۷/۲۱۱/۱۱۵	۲۰۳/۲۵۷/۸۵	دبی متوسط
۷/۰۳۸/۸	۵/۰۳۶/۶	۲۸/۱۳۳/۱۳۷	۶۷/۱۳۳/۱۳۷	۳۰/۱۳۳/۱۳۴	۱۴۱/۱۳۳/۱۳۴	۳۰/۱۳۳/۱۳۴	۱۴۱/۱۳۳/۱۳۴	۹۷/۲۱۱/۱۱۵	۲۰۳/۲۵۷/۸۵	دبی حداقل
-	-	-	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	استاندارد آبیاری کشاورزی
-	-	-	-	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۶۰	۶۰	تخلیه به آبهای سطحی

جدول ۲- مقادیر پارامترهای مورد استفاده جهت تعیین ضرایب بیوسینتیک در جریان های مختلف

Table 2- The values of the parameters used to determine the biosynthetic coefficients in Different flows.

F/M (d-1)	سن لجن (d)	$\frac{1}{\theta} (d^{-1})$	$\frac{S_0 - S}{X\theta} (d^{-1})$	$\frac{X\theta}{S_0 - S}$	$\frac{1}{S}$	S_0 mg/L	S mg/L	θ d	X mg VSS/L	پارامتر جریان
۰/۰۱۰/۰	۸/۰۳۸	۰/۱۳۳/۱۳۷	۰/۱۳۳/۱۳۷	۰/۱۳۳/۱۳۷	۰/۱۳۳/۱۳۷	۱۲۲/۶۲۳/۲۵	۳۳/۳۵۷/۳۷	۶/۹۱۳/۰/۷۷	۱۰۱۷/۹۶۹/۸۵	حداقل جریان
۸/۰۱۱/۰	۸۷/۰۳۶/۶	۰/۹۷۳/۰/۱۰	۰/۱۳۳/۱۳۷	۰/۱۳۳/۱۳۷	۰/۱۳۳/۱۳۷	۱۵۵/۹۲۳/۱۳	۳۰/۱۳۳/۱۳۷	۱/۰۳۶۳/۰/۱۲	۱۰۱۷/۹۶۹/۸۵	متوسط جریان
۵/۰۳۸/۰	۵/۰۳۶/۶	۰/۹۷۳/۰/۱۰	۰/۱۳۳/۱۳۷	۰/۱۳۳/۱۳۷	۰/۱۳۳/۱۳۷	۱۸۱/۸۴۳/۱۳	۴۸/۳۷۷/۳۸	۰/۳۶۸۳/۰/۰۳۳	۱۰۱۷/۹۶۹/۸۵	حداکثر جریان

جدول ۳- پارامترهای سینتیکی بدست آمده در جریان های متوسط، حداکثر و حداقل جریان در مدل مونود

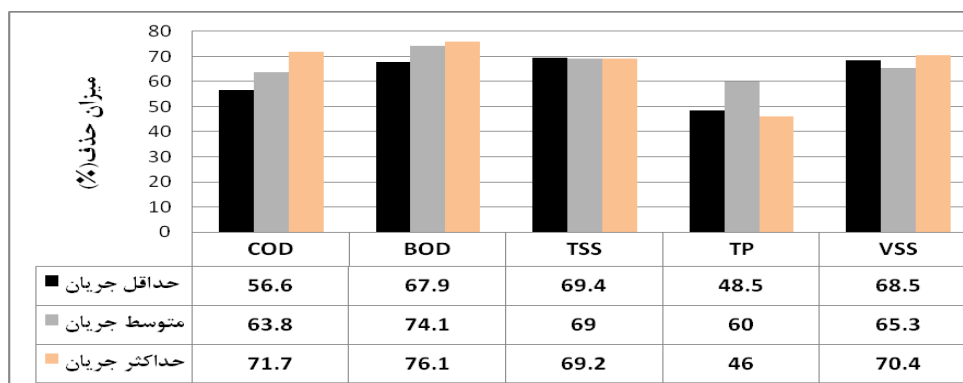
Table 3-The kinetic parameters obtained in the mean, maximum and minimum flows in the monod model

μ_{max} d-1	Y	Kd d-1	KS mg/l.d	K d-1	پارامترهای سینتیکی جریان
۰/۴	۰/۱۶۵	۰/۰۴	۳۶	۲/۴۴	حداکثر
۰/۴	۰/۱۸۱	۰/۰۵	۳۱/۱۲	۲/۲۳	متوسط
۰/۳۷	۰/۲۲	۰/۰۳	۴۳	۲/۵	حداقل

جدول ۴- میزان MLSS تانک هوادهی و لجن برگشتی در جریان های مختلف

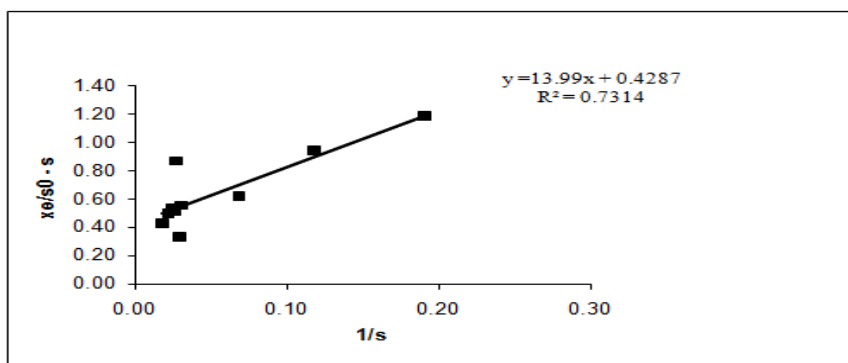
Table 4- MLSS of aeration tank and returning sludge in Different flows

پارامتر	MLSS هوادهی (X)(mg/l)	MLSS لجن (Xw)(mg/l)
حداقل جریان	۹۸۶/۲۳±۶۷/۵۴	۱۴۹۶/۶۸±۱۹۴/۲۹
متوسط جریان	۱۰۱۷/۹±۹۶/۸۵	۱۹۰۵/۱±۲۵۸/۴۳
حداکثر جریان	۲۱۰۸±۱۶۵/۹۳	۳۲۴۰±۳۹۸/۷۶

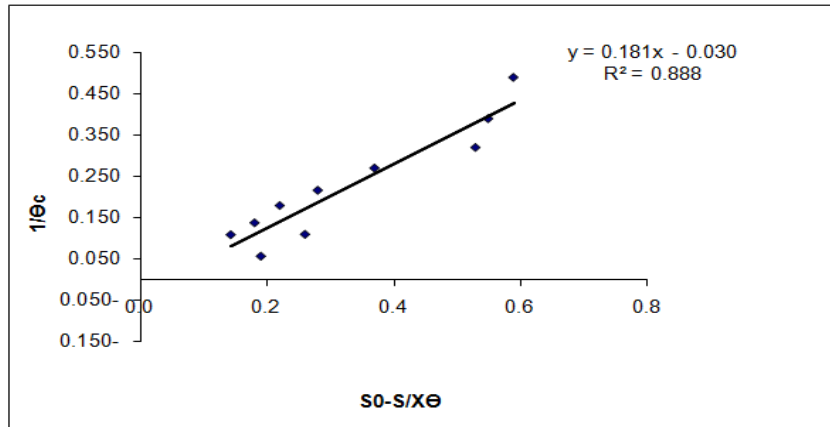
نمودار ۱- میانگین حذف پارامترهای مورد مطالعه در جریان های مختلف

Figure 1- Average removal of the studied parameters in different flows

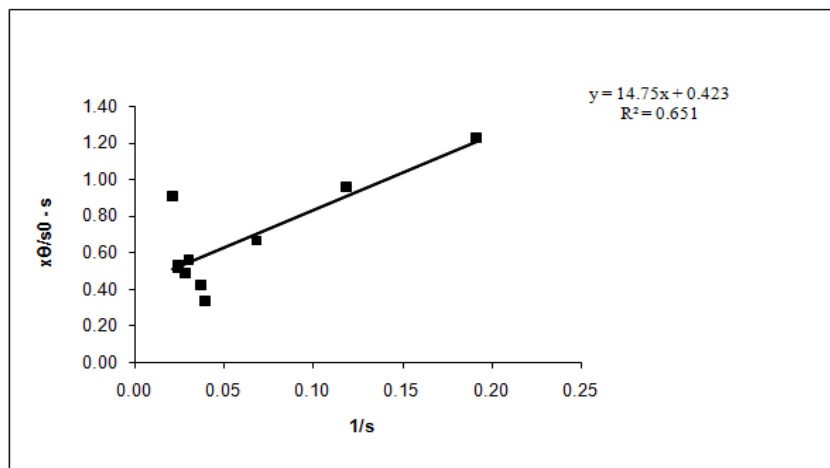

نمودار ۲- رگرسیون بین $\frac{1}{s}$ و $\frac{x\theta}{s_0-s}$ در تعیین K و K_s در متوسط جریان

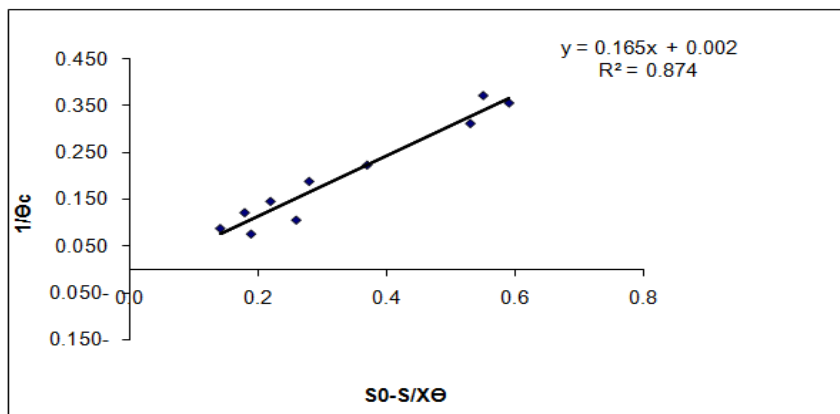
Figure 2- Regression in the determination K and K_s in the mean flow

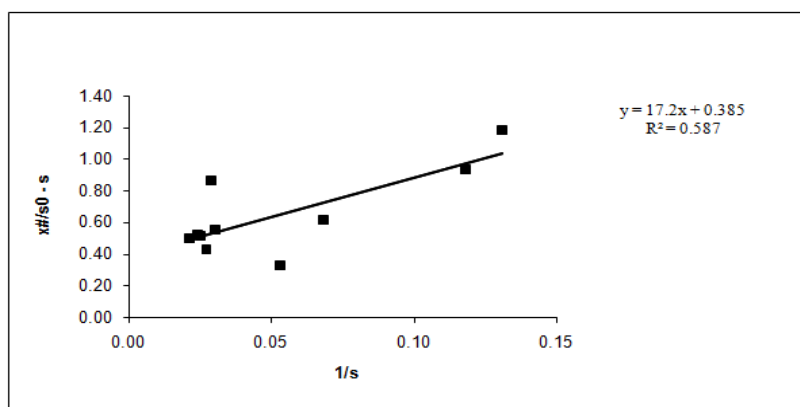
نمودار ۳- رگرسیون خطی بین $\frac{s_0-s}{X\theta}$ و $\frac{1}{\theta}$ در تعیین K_d و Y در متوسط جریان
 Figure 3- Regression in the determination K_d and Y in the mean flow

نمودار ۴- رگرسیون بین $\frac{X\theta}{s_0-s}$ و $\frac{1}{s}$ در تعیین K و K_s در حداکثر جریان
 Figure 4- Regression in the determination K and K_s in the max flow

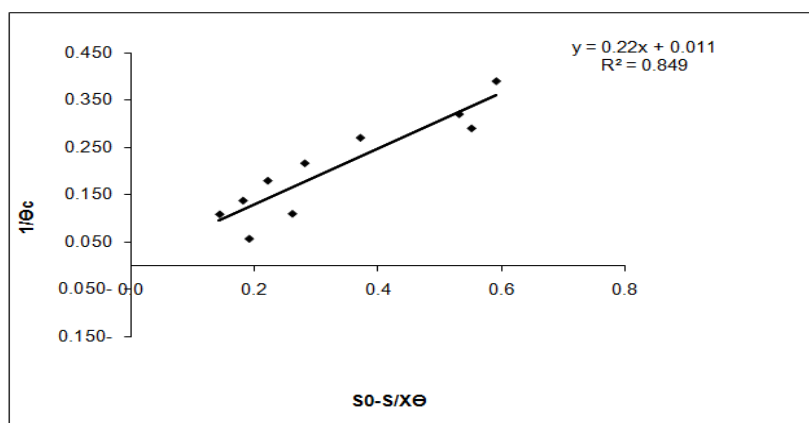

نمودار ۵- رگرسیون خطی بین $\frac{s_0-s}{X\theta}$ و $\frac{1}{\theta}$ در تعیین K_d و Y در حداکثر جریان
 Figure 5- Regression in the determination K_d and Y in the max flow

نمودار ۶- رگرسیون بین $\frac{x\theta}{s_0-s}$ و $\frac{1}{s}$ در تعیین K و K_s در حداقل جریان

Figure 6- Regression in the determination K and K_s in the min flow

نمودار ۷- رگرسیون خطی بین $\frac{1}{\theta c}$ و $\frac{s_0-s}{x\theta}$ در تعیین K_d و Y در حداقل جریان

Figure 7- Regression in the determination K_d and Y in the min flow

بحث و نتیجه گیری

آمد. راندمان حذف در شرایط حداکثر جریان بالاتر از شرایط متوسط و حداقل جریان می‌باشد. که این مسئله می‌تواند نشان‌دهنده تحمل شوک‌های وارده به سیستم باشد. در جریان حداکثر به علت رقیق شدن فاضلاب بار آلی سیستم کمتر از جریان متوسط است که در افزایش راندمان حذف نقش به سزایی دارد. در زمینه کارایی سیستم لجن‌فعال در حذف COD نیز مطالعات بسیاری صورت گرفته است. از جمله در پژوهشی که در سال ۱۳۸۶ توسط ززولی و همکاران انجام شد، عملکرد سیستم لجن‌فعال را در استان گلستان از نظر میزان حذف COD مورد بررسی قرار دادند و میزان حذف این پارامتر ۹۸/۲٪ به دست آمد (۱۱). همچنین در مطالعه‌ای که جعفرزاده و همکاران در سال ۱۳۸۰ انجام دادند، میزان حذف COD در سیستم لجن‌فعال برابر با $4/7 \pm 96/6$ ٪ بود (۱۰).

نتایج نشان داد که میانگین پارامترهای COD، BOD5، پساب خروجی در هر سه جریان مورد بررسی با استانداردهای سازمان حفاظت محیط زیست کشور در ارتباط با استفاده مجدد در آبیاری کشاورزی مطابقت داشته ولی با استاندارد تخلیه به آب‌های سطحی مطابقت نداشت. براساس نتایج ذکر شده در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود که تصفیه‌خانه دارای یک فاضلاب ورودی معمولی و متوسط است. نوسان COD فاضلاب ورودی به دلیل شستشوی بیمارستان با مواد ضدعفونی کننده و درجنت‌های شیمیایی می‌باشد که این مسئله در جریان حداکثر و جریان متوسط که زمان نهار و شستشوی ظروف می‌باشد، مشهودتر بود. مطابق نتایج حاصله میانگین کلی راندمان حذف COD برای جریان‌های حداکثر، متوسط و حداقل جریان به ترتیب برابر با $71/1 \pm 71/1$ ، $63/8 \pm 63/8$ و $56/6 \pm 4/8$ بدست

در همه شرایط بارگذاری هیدرولیکی با هم برابرند اما میزان حذف VSS در شرایط پیک حداکثر بالاتر از بقیه حالات است. در زمینه کارایی سیستم لجن فعال در حذف TSS نیز مطالعات بسیاری صورت گرفته است. از جمله در پژوهشی که در سال ۱۳۸۶ توسط زوزولی و همکاران انجام شد، عملکرد سیستم لجن فعال را در استان گلستان از نظر میزان حذف TSS مورد بررسی قرار دادند و میزان حذف این پارامتر ۹۷/۶٪ بدست آمد (۱۱). با مقایسه کارایی حذف TSS در این سیستم با سایر مطالعات مشابه مشاهده می شود میزان کارایی آن به نسبت پایین می باشد که دلیل آن می تواند مشکلات بهره برداری سیستم باشد با این حال مقادیر TSS در خروجی کمتر از استانداردهای زیست محیطی جهت تخلیه به آب های سطحی و استفاده مجدد در کشاورزی است. مقادیر TP در فاضلاب های بیمارستانی به علت شستشوی مکرر بخش ها، البسه و آشپزخانه معمولاً بالاست که فاضلاب بیمارستان قدس نیز از این امر مستثنی نیست. البته این مقادیر از میانگین TP در فاضلاب های بیمارستانی کمی پائین تر است که می تواند به دلیل مصرف زیاد آب و رقیق بودن فاضلاب باشد. مقادیر TP در پساب خروجی نسبتاً بالا بوده که می تواند به دلیل عدم وجود سیستم حذف شیمیایی و بیولوژیکی فسفر در تصفیه خانه باشد. راندمان کاهش TP در حداکثر، متوسط و حداقل جریان به ترتیب ۴۶±۱۱/۲۲ ، ۴۰±۴/۱۴ و ۴۸/۵±۷/۳۵ می باشد. که به نسبت سیستم های لجن فعال فاقد حذف بیولوژیکی فسفر مقدار بالایی را نشان می دهد. مطالعات سینتیکی برای تعمیم و امکان پذیری استفاده از نتایج تحقیقات در مقیاس شهری بسیار مهم می باشد. ضرایب سینتیک بدست آمده در جدول ۳ برای جریان های مختلف ارائه شده است. طبق نتایج بدست آمده در تعیین پارامترهای سینتیکی و بررسی ضرایب رگرسیون حاصله تصفیه خانه فاضلاب بیمارستان قدس سنندج از معادله موازنه جرم لارنس و مک کارتی و مدل درجه اول تبعیت می کند. سن لجن در فاضلاب بیمارستان قدس سنندج کمتر از رنج مناسب بوده و در نتیجه کارایی سیستم مناسب نمی باشد. زمان ماند جامدات خیلی زیاد (بیش از ۲۰ روز) ممکن است منجر به از هم پاشیدگی و ایجاد لخته های نوک سوزنی گردیده که منجر به افزایش کدورت پساب خروجی می شود (۱۰). سن لجن فاضلاب در متوسط، حداقل و حداکثر جریان به ترتیب برابر با

بررسی BOD5 ورودی تصفیه خانه در دوره نمونه برداری حاکی از آن است که مقادیر ورودی در محدوده فاضلاب های بیمارستانی بوده و نوسانات آن هم کمتر از نوسانات COD می باشد. مقادیر BOD5 خروجی بالاتر از استانداردهای تخلیه به آب های پذیرنده سطحی است. که این نشان دهنده عملکرد نسبتاً ضعیف تصفیه خانه در حذف BOD5 می باشد. البته دامنه تغییرات آن از ورودی پایین تر بوده که نشان می دهد سیستم به خوبی قادر به تحمل شوک های ناگهانی بوده است. بر طبق نتایج حاصله میانگین کلی راندمان حذف BOD5 برای جریان های حداکثر، متوسط و حداقل جریان به ترتیب برابر با ۷۶/۱±۳/۱۶ ، ۷۴/۱±۴ ، ۶۷/۹±۵/۵۸ به دست آمد. راندمان حذف در شرایط حداکثر جریان بالاتر از شرایط متوسط و حداقل جریان می باشد. که این مسئله نشان دهنده تحمل شوک های وارده به سیستم می باشد. در تحقیقی که توسط زوزولی و همکاران انجام گرفت راندمان حذف BOD5 حدود ۹۶/۶٪ گزارش شد (۱۱). یوسفی و همکاران در طرح بهینه سازی تصفیه فاضلاب بیمارستانی راندمان حذف BOD5 را ۷۹٪ اعلام کردند (۵). در تحقیقی که در همدان روی کارایی سیستم تصفیه فاضلاب بیمارستان آتیه سازان انجام شد راندمان حذف BOD5 حدوداً ۸۶/۴٪ گزارش شد (بینوپور و همکاران، ۱۳۸۶). با مقایسه کارایی حذف BOD5 در این سیستم با سایر مطالعات مشابه مشاهده می شود میزان کارایی آن به نسبت پایین می باشد که دلیل آن می تواند مشکلات بهره برداری سیستم باشد. نسبت میانگین COD/BOD5 در ورودی تصفیه خانه در حداکثر، متوسط و حداقل جریان به ترتیب برابر است با ۱/۸۲ ، ۱/۸۴ و ۱/۶۶ بوده در حالیکه این نسبت برای خروجی جریان برابر با ۲/۵ ، ۲/۵ و ۲/۴ است. این نسبت در رنج معیارهای موجود قرار دارد. میزان TSS در خروجی تصفیه خانه نسبت به پارامترهای دیگر تقریباً مناسب تر است به خصوص در شرایط حداقل جریان که رقت فاضلاب کمتر از شرایط هیدرولیکی دیگر است. بر طبق نتایج حاصله میانگین کلی راندمان حذف TSS در سه جریان حداکثر، متوسط و حداقل به ترتیب برابر با ۶۹/۲±۴/۱۹ ، ۶۹±۲/۶۴ و ۶۹/۴±۴/۷۱ و میانگین کلی راندمان حذف VSS در سه جریان حداکثر، متوسط و حداقل به ترتیب برابر ۷۰/۴±۵/۹۶ ، ۶۵/۳±۸/۳۸ و ۶۸/۵±۷/۰۸ بدست آمد. که نشان می دهد تقریباً راندمان حذف

محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۸۰-۱۳۷۹.

۱۱- ززولی محمد علی، قهرمانی اسمعیل، قربانیان اله آباد مهدی، نیکویی ایوب، هاشمی مریم السادات. بررسی عملکرد فرآیند لجن فعال در تصفیه فاضلاب شهرک صنعتی آق قلا استان گلستان در سال ۱۳۸۶. سلامت و محیط ایران. ۱۳۸۹؛ ۳(۱): ۵۹-۶۶.

۱۲- نوری سپهر، م. "بررسی میزان نیتریفیکاسیون در تصفیه خانه صاحبقرانیه و حذف آمونیاک باقی مانده از طریق کلریناسیون" پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۶۹-۱۳۶۸.

۱۳- فرزادکیا، م. "ارائه الگوهای مناسب جهت تثبیت لجن فاضلاب شهر تهران" پایان نامه دکترا، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۷۸-۱۳۷۷.

۱۴- غلامی، م. "بررسی وضعیت تصفیه خانه فاضلاب شهرک اکباتان با تأثیر بر فیلتراسیون پساب" پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۷۰.

۱۵- مهربانی اردکانی، م. م. "بررسی و تعیین ضرایب بیوسینتیکی راکتور بیولوژیکی با بستر متحرک *MBBR* برای تجزیه زیستی مونواتیلن گلیکول با بار بالا" پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه مهندسی محیط زیست، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات خوزستان، ۱۳۸۶.

16- Tellez, Gilbert T., N. Nirmalakhandan and jorgel. Gavdea- Torresdey, "performance evaluation of an activated sludge system for removing petroleum hydrocarbons from oilfield produced water performance Evaluation of an active sludge system for removing petroleum Hydrocarbons from oilfield produced water", *Advances in Enviromental Rwsearch* 6,455-470, 2002.

Disposal "McGraw-Hill, New York (2003), pp: 632-950.

3- Shokoohi R, Dargahi A, Karami A, Mohammadi M. Application of response surface method to compare the performance of Wetland and extended aeration system for the removal of organic matter from sanitary wastewater. *psj*. 2017; 15 (3) :1-9.

4- Adams, C.E., Eckenfelder, W.W."A kinetic model for design of CMAS treating variable strength industrial waste water", *water research, VOL 9, pp37-42, 1975.*

۵- یوسفی، ر.، تکدستان، ا. "تصفیه فاضلاب مفاهیم و اصول طراحی" انتشارات شهر آب تهران، چاپ اول، ۱۳۸۷.

6- Khamutian R, Dargahi A, Pirsahab M, Almasi A. Efficiency of conventional activated sludge in the removal of linear alkylbenzene sulfonate from municipal sewage. *Journal of Kermanshah University of Medical Sciences*. 2014;18(1):9-18.

۷- بینواپور محمد، سبزواری علی، فرزاد کیا مهدی، امید شقایق، کولیوند علی، ظفری پور همزه، محمدطاهری ابوالفضل. امکان سنجی استفاده مجدد از پساب تصفیه خانه بیمارستان آتیه سازان همدان برای آبیاری فضای سبز. *مجله آب و فاضلاب اصفهان*، ۱۳۸۶، ۱۸(۶۴): ۹۲-۸۳.

8- Peavy S H., Rowa R D(1985), "Environmental Engineering", Mc Graw-Hill, New York.

9- APHA.AWWA, WPCF, " Standard Methods for the examinations of water and wastewater ", Washington DC, 1995.

۱۰- جعفرزاده حقیقی فرد نعمت الله. "مقایسه رفتار سیستم لجن فعال متعارف و اصلاح شده با پودر کربن فعال در حذف ترکیبات بازدارنده رشد میکروبی" پایان نامه دکترا، گروه مهندسی بهداشت